

за да проникне в двореца на Итака, за да се ожени (пак) за Пенелопа. Всъщност, хитростта на Одисей с коня има за цел да вкара „вътре“ (в „моминия“ град) „чуждото“ (коня = младоженеца Менелай). Размяната на кон за невеста, което е целта на Троянската война, е всъщност размяна на „кон за кокошка“, тъй като самата Елена е излюпена от яйцето, което Леда снесла след брака си със Зевс. (вж. Маразов 2009). По същия начин именно заложникът в българската сватба откупва и невестата, и петела/кон, т.е. той, като Одисей в Троя, е първият жених на момата, чичто функция е да избави истинския младоженец от смъртта на прехода. Ритуалната смърт на заложника/старойка се осъществява под формата на неговото принизяване: той е осмиван, попържан, понякога дори го бият. Граничната ситуация на сватбата изисква продажбата на петела да се извърши над колата с момината прикя, точно както откупът за тялото на Хектор е откаран от Приам до палатката на Ахил на волска кола под опеката на Зевсовия орел, а Елена е върната на Менелай (от Одисей/старойката!) заедно с нейната зестра. Прикята/зестрата, т.е. ритуално-икономическият еквивалент на невестата, винаги се движи заедно с нея. По логиката на мита е напълно естествено момата да бъде „прескочена“, т.е. обладана, от петела-кон.

Преди да пристъпим към тълкуването на образа от ритона, да разгледаме изобразителния текст в златни апликации към горит от Соболева могила (Reeder 2000: n154), който поднася пряк иконографски и вероятно, семантичен, паралел на тракийската ваза. Най-напред е необходимо да се каже, че изображенията са дело на местен майстор, което е аргумент за автентично възпроизвеждане на скитски митологични представи. От външната страна горитът е опасан с фриз от вървящи един след друг лъвове-грифони, от горната страна – с колона от крилати хибридни същества с глава на вълк и тяло на змия. Под тях минава ивица с растителен орнамент. Растителната орнаментация включва още различни палмети. В горната част на горита е разположена апликация с един неочакван и непознат на скитската иконография образ: брадат мъж в профил, с три двойки крила зад гърба, е хванал с две ръце орловите глави на крилати дракони и е стъпил върху змийските им тела. Тялото на тази композитна фигура е покрито с пера, а краката са оформени като крака на петел с характерните нокти и шпори. Несъмнено е, че персонажът представлява хибрид/метаморфоза между полово зрял мъж и петел.

Тази метаморфоза не е случайна. Идентификацията „мъж = петел“ е